

Innst. 277 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:62 S (2016–2017)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Iselin Nybø om nye tiltak for å fremme likestilling

Til Stortinget

Sammendrag

Alle mennesker skal ha like rettigheter og muligheter til å utnytte sine evner, leve sine liv og delta aktivt i samfunnet uavhengig av kjønn. Forslagsstillerne mener det er viktig å legge til rette for et fritt samfunn der hver og en av oss kan skape sin egen lykke og sin egen vei i livet.

Forslagsstillerne mener i tillegg det er viktig å løfte frem noen områder hvor det er behov for en særlig innsats. Det første er behovet for mer kunnskap om hva som er likestillingsutfordringer for barn som vokser opp i dag, og hvordan en sikrer at alle barna som vokser opp, ikke hemmes av sitt kjønn. Det andre er nye tiltak for å redusere de stadig like store lønnsforskjellene mellom kvinner og menn, ettersom iverksatte tiltak ikke har hatt noen effekt. Det tredje er å se nærmere på likestillingsutfordringer for minoritetskvinner og særlig hvordan likestillingen hemmes av æreskulturen. Det siste er å løfte likestilling inn i utenrikspolitikken og sikre at Norge tar en mer offensiv rolle internasjonalt i en tid der kvinners grunnleggende rettigheter trues i stadig flere land.

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen nedsette et norsk offentlig utvalg som ser på hvilke likestillingsutfordringer barn møter på ulike arenaer.
2. Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny hand-

lingsplan for likestilling i barnehage og grunnopplæring, som også inkluderer skolefritidsordning/aktivitetsskole.

3. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av foreldrepermisjonsordningen for å avdekke i hvilken grad dagens ordning fremmer likestilling og sikrer likestilt foreldreskap.
4. Stortinget ber regjeringen innføre krav om at bedrifter med mer enn 50 ansatte må offentliggjøre gjennomsnittlig lønnsinntekt for menn og kvinner i årsrapporten.
5. Stortinget ber regjeringen utarbeide en handlingsplan for kvinnelige gründere med tiltak som gjør at man bedre kan legge til rette for at flere kvinner kan starte egen bedrift.
6. Stortinget ber regjeringen legge til rette for flere tjenesteytende næringer innenfor kvinne-dominerte sektorer som helse- og omsorgssektoren.
7. Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak for å stimulere til mer gründerskap i offentlig sektor.
8. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre en kompetansepott for høyt utdannede arbeidstakere i lavstatusyrker i offentlig sektor.
9. Stortinget ber regjeringen etablere et kontaktforum/kompetanseorgan for minoritetskvinner og æreskultur.
10. Stortinget ber regjeringen sikre at kvinners rettigheter og representasjon blir en prioritert del av norsk utenrikspolitikk.
11. Stortinget ber regjeringen sørge for at kvinners reproduktive helse og rettigheter skal være en prioritert oppgave for Norge i internasjonale fora og i dialog og samarbeid med andre land.
12. Stortinget ber regjeringen prioritere kvinnehelse og seksuelle og reproduktive rettigheter i bistandsarbeidet og styrke kvinneorganisasjoner i land hvor kvinners rettigheter står svakt.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Arild Grande, Lasse Juliussen, Hege Haukeland Liadal og Sonja Mandt og fra Høyre, lederen Svein Harberg, Kårstein Eidem Løvaas og Mette Tønder, fra Fremskrittspartiet, Anders Anundsen og Ib Thomsen, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, viser til forslaget fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Iselin Nybø om nye tiltak for å fremme likestilling. I forslaget fremmes tolv tiltak som skal fremme likestilling på fire forskjellige områder. For det første fremmes tre tiltak rettet mot barn og unge, for det andre fremmes fem tiltak som omhandler arbeidsliv og lønnsforskjeller, for det tredje fremmes ett tiltak med fokus på minoritetskvinner her til lands, og til sist fremmes tre tiltak for en mer feministisk utenrikspolitikk.

Komiteen viser deretter til Barne- og likestillingsdepartementets vurdering av foreliggende representantforslag, hvor hvert av de tolv tiltakene som fremmes i forslaget, kommenteres.

Komiteen merker seg at statsråd Horne er positiv til det første tiltaket, som etterlyser et offentlig utvalg som skal se på likestillingsutfordringer for barn og unge. Statsråden konkluderer for øvrig med at det er ønskelig med mer forskning på denne problemstillingen fremfor et offentlig utvalg. Videre vises det til hva som allerede står i rammeplanen for barnehagen og skolens læreplaner om likestilling og kjønnsroller, som svar på forslaget om en ny handlingsplan for likestilling i barnehage og grunnopplæring. Vedrørende evaluering av foreldrepermisjonsordningen viser statsråden til NOU 2017:6, som behandler offentlige støtteordninger til barnefamilier. Når det gjelder de fem forslagene rettet mot økt likestilling i arbeidsliv og insentivering av kvinnelig gründerskap, viser departementet til tidligere vurderinger og høringer, samt ordninger som allerede er innført av regjeringen for å fremme gründerskap generelt og kvinnelig gründerskap spesielt, blant annet regjeringens gründerplan som ble fremlagt i 2015.

Komiteen merker seg departementets kommentar til forslag 8, hvor det påpekes at begrepet lavstatusyrker ikke defineres i forslaget og heller ikke brukes i offentlige statistikker. I tillegg til denne uklarheten melder departementet at regjeringen ikke ønsker å gå inn i lønnsoppkjørene gjennom å innføre en kompetansepott slik som det foreslås. Som svar på forslaget om å etablere et kontaktforum for minoritetskvinner viser statsrådens svar til regjeringens handlingsplan mot negativ sosial kontroll, som ble lagt frem i mars 2017.

Komiteen merker seg så at statsråden viser til flere handlingsplaner som omhandler likestillings-

perspektivet og kvinners rettigheter i utenrikstjenestens arbeid, samt internasjonalt samarbeid som Norge også støtter økonomisk, i kommentarene til de tre siste forslagene, som har til hensikt å fremme en mer feministisk utenrikspolitikk.

Komiteen mener representantforslaget løfter frem tre viktige områder av likestillingsutfordringer, og er tilfreds med at departementet har gått gjennom og kommentert hvert enkelt av de tolv forslagene som fremmes.

Komiteen merker seg at svaret fra departementet i hovedsak henviser til eksisterende uttalelser, handlingsplaner og ordninger, hvilket gir relevant informasjon i en samlet form som er nyttig. Komiteen mener samtidig at statsråden i sitt svar med fordel kunne gitt tydeligere indikasjoner på hvordan det foreliggende forslaget kan bidra ytterligere til en styrket likestillingspolitikk fra regjeringen på disse områdene, som ikke i like stor grad dekkes av likestillingsmeldingen, Meld. St. 7 (2015–2016), som regjeringen la fram for Stortinget i 2016.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til statsrådens svarbrev til familie- og kulturkomiteen, datert 24. april 2017, hvor representantforslaget blir evaluert. Flertallet viser til at statsråden her er positiv til flere av forslagene, men understreker at de også vil ha budsjettmessige konsekvenser og slik bør behandles under ordinært arbeid med statsbudsjettet. Videre viser statsråden til at andre forslag i betydelig grad overlapper regjeringens pågående arbeid på likestillingsområdet, spesielt tiltak fremmet i Meld. St. 7 (2015–2016) Likestilling i praksis, som ble behandlet i Stortinget 14. april 2016. Flertallet deler statsrådens vurdering, men ønsker like fullt å støtte flere av forslagene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen i 2016 la frem en stortingsmelding om likestilling som ikke inneholdt tiltak som kunne ta likestillingen videre, og at denne regjeringen tvert imot har satt likestillingen i revers på en rekke områder de siste årene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti viser til at det i behandlingen av meldingen ble fremmet over 80 konkrete tiltak fra disse medlemmer og resten av opposisjonen for å øke likestillingen på en rekke samfunnsområder. Mange av de forslag som Venstre fremmer i dette representantforslaget, var helt eller delvis dekket opp i de forslag disse medlemmer samt resten av opposisjonen fremmet i behandlingen. Disse medlemmer gjentar derfor ikke sine forslag fra behandlingen av meldingen her, men viser til

sine merknader om behovet for en mer offensiv likestillingspolitikk, samt de konkrete forslagene som ble fremmet i Innst. 228 S (2015–2016).

Disse medlemmer mener arbeidet for økt likestilling må intensiveres.

Disse medlemmer støtter derfor representantforslagets intensjon, og støtter følgende konkrete forslag ved å fremme dem:

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et norsk offentlig utvalg som ser på hvilke likestillingsutfordringer barn møter på ulike arenaer.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny handlingsplan for likestilling i barnehage og grunnopplæring, som også inkluderer skolefritidsordning/aktivitetsskole.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, mener det ikke er nødvendig å utarbeide en ny handlingsplan for likestilling i barnehagen og grunnopplæringen. I barnehagelovens formålsparagraf står det at barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering, og i Kunnskapsdepartementets utkast til ny forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, som skal fastsettes våren 2017, er likestilling omtalt flere steder. Flertallet viser også til at det i læreplanen for grunnopplæringen er en rekke kompetansemål som vektlegger likestilling og kjønnsroller. På bakgrunn av at det også skal gjennomføres en nasjonal evaluering av skolefritidsordningen (oppfølging av Innst. 69 S (2016–2017)), mener flertallet at det ikke bør settes i gang nasjonale handlingsplaner før evalueringen er gjennomført.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av foreldrepermisjonsordningen for å avdekke i hvilken grad dagens ordning fremmer likestilling og sikrer likestilt foreldreskap.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om at bedrifter med mer enn 50 ansatte må offentliggjøre

gjennomsnittlig lønnsinntekt for menn og kvinner i årsrapporten.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, ønsker å redusere tidkrevende og byråkratiserende pålegg som er rettet mot næringslivet, og ønsker heller positive tiltak som informasjon og spredning av gode erfaringer. Flertallet ønsker derfor å fjerne dagens redegjørelsesplikt i likestillingsloven og viser til regjeringens forslag om en felles likestillings- og diskrimineringslov, der det foreslås å heller konkretisere aktivitetsplikten for arbeidsgivere. I regjeringens forslag til ny lov foreslås det også å videreføre bestemmelsen som sier at den som har mistanke om lønnsdiskriminering i et konkret tilfelle, kan kreve lønnsopplysninger om den vedkommende sammenligner seg med.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en handlingsplan for kvinnelige gründere med tiltak som gjør at man bedre kan legge til rette for at flere kvinner kan starte egen bedrift.»

«Stortinget ber regjeringen etablere et kontaktforum/kompetanseorgan for minoritetskvinner og æreskultur.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at kvinners rettigheter og representasjon blir en prioritert del av norsk utenrikspolitikk.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kvinners reproduktive helse og rettigheter skal være en prioritert oppgave for Norge i internasjonale fora og i dialog og samarbeid med andre land.»

«Stortinget ber regjeringen prioritere kvinnehelse og seksuelle og reproduktive rettigheter i bistandsarbeidet og styrke kvinneorganisasjoner i land hvor kvinners rettigheter står svakt.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny handlingsplan for likestilling i barnehage og grunnopplæring, som også inkluderer skolefritidsordning/aktivitetsskole.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen innføre krav om at bedrifter med mer enn 50 ansatte må offentliggjøre gjennomsnittlig lønnsinntekt for menn og kvinner i årsrapporten.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen nedsette et norsk offentlig utvalg som ser på hvilke likestillingsutfordringer barn møter på ulike arenaer.

II

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av foreldrepermisjonsordningen for å avdekke i hvilken grad dagens ordning fremmer likestilling og sikrer likestilt foreldreskap.

III

Stortinget ber regjeringen utarbeide en handlingsplan for kvinnelige gründere med tiltak som gjør

at man bedre kan legge til rette for at flere kvinner kan starte egen bedrift.

IV

Stortinget ber regjeringen etablere et kontaktforum/kompetanseorgan for minoritetskvinner og æreskultur.

V

Stortinget ber regjeringen sikre at kvinners rettigheter og representasjon blir en prioritert del av norsk utenrikspolitikk.

VI

Stortinget ber regjeringen sørge for at kvinners reproduktive helse og rettigheter skal være en prioritert oppgave for Norge i internasjonale fora og i dialog og samarbeid med andre land.

VII

Stortinget ber regjeringen prioritere kvinnehelse og seksuelle og reproduktive rettigheter i bistandsarbeidet og styrke kvinneorganisasjoner i land hvor kvinners rettigheter står svakt.

VIII

Dokument 8:62 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Iselin Nybø om nye tiltak for å fremme likestilling – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 9. mai 2017

Svein Harberg

leder

Geir Jørgen Bekkevold

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Barne- og likestillingsdepartementet v/statsråd Solveig Horne til familie- og kulturkomiteen, datert 24. mars 2017****Representantforslag Dok 8:62 S (2016-2017) om nye tiltak for å fremme likestilling**

Jeg viser til forslaget fra representantene Trine Skei Grande og Iselin Nybø om nye tiltak for å fremme likestilling. Forslaget ble oversendt Barne- og likestillingsdepartementet 14. mars 2017 for vurdering.

Forslaget fra representantene Grande og Nybø omfatter 12 enkeltforslag som dekker flere departementers ansvarsområder. Jeg er koordinerende statsråd for likestillingspolitikken og svarer derfor på vegne av flere statsråder.

Meld. St.7 (2015–2016) Likestilling i praksis ble behandlet i Stortinget 14. april 2016. Stortinget vedtok 14 anmodninger, blant annet anmodningsvedtak nr. 602 om en årlig likestillingspolitisk redegjørelse. Jeg ser frem til å holde redegjørelsen for Stortinget 2. mai i år.

Forslag 1: *Stortinget ber regjeringen nedsette et norsk offentlig utvalg som ser på hvilke likestillingsutfordringer barn møter på ulike arenaer.*

Svar:

Jeg synes dette er et interessant forslag som kan vurderes nærmere. Jeg er enig med forslagstillerne i at innsatsen for likestilling må starte så tidlig som mulig, dersom alle barn skal gis like muligheter. Dette understrekes også i regjeringens likestillingsmelding, jf. Meld. St. 7 (2015–2016) *Likestilling i praksis*, som har et eget kapittel der sentrale likestillingsutfordringer i oppvekst og utdanning drøftes.

Selv om det foreligger flere offentlige utredninger som tar opp enkelte likestillingsutfordringer som barn møter, mangler vi en mer helhetlig og grundig gjennomgang av likestillingsutfordringer barn og unge står overfor på ulike arenaer. Vi har dessuten lite kunnskap om hvilken betydning barn og unges bruk av sosiale medier har for likestilling, og for utfordringer knyttet til trakassering og hatefulle ytringer.

Det er videre behov for mer kunnskap om likestillingsutfordringer knyttet til holdninger i ulike ungdomsmiljøer, deltakelse i fritidsaktiviteter, konsekvenser av fattigdom, utenforskap og sterk sosial kontroll. Ikke minst er det behov for mer kunnskap om årsakene til de likestillingsutfordringene barn møter og om forskjeller etter minoritets-/majoritetsbakgrunn.

Likestillingsutfordringer knyttet til læringsutbytte i skolen og frafall i videregående opplæring er velkjent. Vi trenger imidlertid konkrete forslag til tiltak og virkemidler for å møte disse utfordringene. En offentlig utredning om likestillingsutfordringer barn og unge møter, vil kunne være et viktig kunnskapsgrunnlag for videre politikktutvikling.

Fremfor å nedsette et offentlig utvalg, kan et alternativ være å igangsette mer forskning om likestillingsutfordringer barn møter på ulike arenaer.

Forslag 2: *Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny handlingsplan for likestilling i barnehage og grunnopplæring, som også inkluderer skolefritidsordning/aktivitetsskole.*

Svar:**Barnehagen**

Regjeringen ser det som lite hensiktsmessig å utarbeide en ny handlingsplan for likestilling i barnehagen nå. Etter regjeringens vurdering er det ikke behov for nye likestillingstiltak når det gjelder innholdet i barnehagetilbudet, jf. nærmere omtale nedenfor. Når det gjelder rekruttering av menn til kvinnedominerte sektorer, så er det en problemstilling som gjelder flere yrker innenfor utdannings-, helse- og omsorgssektorene, og jeg oppfatter ikke at representantforslaget dreier seg om dette. I Meld. St. 7 (2015–2016) *Likestilling i praksis* er for øvrig følgende tiltak omtalt:

Regjeringen vil
– *heve kompetansen om likestilling i barnehagen og øke rekrutteringen av menn til det pedagogiske arbeidet*

Dette tiltaket følges opp, blant annet gjennom prosjektet *Menn i barnehage* og det rekrutteringsarbeidet som gjøres regionalt, blant annet under ledelse av fylkesmannsembetene. Fylkesmannen i Oppland, Dronning Maud Minne Høgskolen, Likestillingssenteret og Østlandsforskning gjennomfører et forsknings- og innovasjonsprosjekt som har som hovedmål å se hvilke faktorer som skal til for å rekruttere menn til å arbeide i barnehagen. Som avslutning på prosjektet planlegges en nasjonal konferanse i 2017.

Når det gjelder likestillingsperspektivet i det pedagogiske innholdet i barnehagen, så viser jeg til føl-

gende omtale av likestilling i regjeringens viktigste styringsdokumenter for barnehagen – barnehageloven og forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver:

Barnehagelovens formålsparagraf sier følgende:

§ 1. Formål

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

I Kunnskapsdepartementets utkast til ny forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, som skal fastsettes våren 2017, er likestilling omtalt flere steder.

Grunnopplæringen

Regjeringen ser det også som lite hensiktsmessig å utarbeide en ny handlingsplan for likestilling i grunnopplæringen. Læreplanene har allerede pr. dags dato en rekke kompetansemål som vektlegger likestilling og kjønnsroller. Læreplanene, bl. a. i samfunnsfag, ble styrket på dette området i 2013.

Imidlertid er læreplanene for fag slik de er i dag, preget av stofftrengsel. Dette er en utfordring som kan bidra til mye overflatelæring. Regjeringen la derfor våren 2016 frem *Meld. St. 28 (2015–2016) Fag – Fordypning – Forståelse – En fornyelse av Kunnskapsløftet* hvor disse utfordringene ble belyst. I behandlingen av meldingen sluttet Stortinget, i all hovedsak, seg til prinsippene for den kommende fagfornyelsen (Innst. 19S (2016–2017)). Et mål er at fagene gjennom fagfornyelsen skal bli mindre omfangsrike, for slik å legge bedre til rette for dybdelæring i skolen. Det er tydeliggjort at det er fagpersoner og personer med høy faglig kompetanse som skal bidra i arbeidet med å fornye læreplanene, foreslå prioriteringer samt bestemme fagenes kjernelementer. I arbeidet med fagfornyelsen vil tre tverrfaglige temaer bli fokusert: demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling og folkehelse og livs-

mestring. Målet med de tverrfaglige temaene er å gi opplæringen en mer systematisk innramming, samt se de fagene som har tematiske overlapp i sammenheng.

I tillegg har kunnskapsministeren nå også sendt en ny generell del av læreplanverket på høring.

Den nye generelle delen av læreplanverket skal beskrive det forpliktende grunnsynet som skal prege og støtte pedagogisk praksis i skolen. Den skal bidra til at alle de som arbeider i opplæringen legger dette til grunn for sitt arbeid med planlegging, gjennomføring og videreutvikling av all opplæring fra grunnskole til videregående opplæring. Dokumentet skal gi føringer for utviklingen av nye læreplaner for fag og opplæringen. Det skal videre beskrive prinsipper for skolens praksis og tydeliggjøre opplæringens ansvar for dannelse og utvikling av elevenes helhetlige kompetanse.

I den nye generelle delen omtaler departementet blant annet at skolen skal legge til rette for å formidle kunnskap og holdninger som fremmer likestilling:

Skolen skal formidle kunnskap og holdninger som fremmer likeverd og likestilling. Den enkelte elev har krav på å bli verdsatt og behandlet likeverdig ut fra den enkeltes forutsetninger og behov, uten å bli utsatt for diskriminering. Likeverd og likestilling er verdier som er kjempet frem gjennom historien, og de forutsetter at alle mennesker skal ha like muligheter uavhengig av hvem de er. Respekt og omsorg for den andre, for samfunnet og for våre naturomgivelser er forutsetninger for at alle skal leve gode liv også i fremtiden. (Side 5 høringsnotat, Overordnet – verdier og prinsipper, KD 10.03.17)

På bakgrunn av det fagfornyelsesarbeidet som nå pågår i grunnopplæringen - og som også vil få konsekvenser for arbeidet med likestillingstematikken - anser regjeringen det som lite hensiktsmessig å utarbeide en ny handlingsplan for likestilling i grunnopplæringen.

Skolefritidsordningen/aktivitetsskolen

På bakgrunn av at det skal gjennomføres en nasjonal evaluering av skolefritidsordningen (oppfølging av Innst. 69 S (2016–2017)) bør det ikke settes i gang nasjonale handlingsplaner før denne evalueringen er gjennomført. Evalueringsoppdraget er utlyst.

Forslag 3: *Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av foreldrepermisjonsordningen for å avdekke i hvilken grad dagens ordning fremmer likestilling og sikrer likestilt foreldreskap.*

Svar:

Barnefamilieutvalget leverte nylig sin utredning NOU 2017: 6 *Offentlig støtte til barnefamilieene*. Denne utredningen har en bred omtale av bruk av

foreldrepengeordningen og av kunnskap om virkningene av ordningen. Omtalen er blant annet basert på tre rapporter Barne- og likestillingsdepartementet har mottatt fra Institutt for samfunnsforskning i 2016 og 2017. Barnefamilieutvalget drøfter også gjeldende ordning og foreslår endringer i den. Utvalgets utredning vil bli sendt på en bred offentlig høring der høringsinstansene får anledning til å fremme sine synspunkter på overføringsordningene til barnefamilie.

Jeg mener vi har et godt kunnskapsgrunnlag, og ser ikke behov for nærmere evaluering av foreldrepengeordningen.

Forslag 4: *Stortinget ber regjeringen innføre krav om at bedrifter med mer enn 50 ansatte må offentliggjøre gjennomsnittlig lønnsinntekt for menn og kvinner i årsrapporten.*

Svar:

Alle virksomheter som gjennom lov er pålagt å utarbeide årsberetning og alle offentlige virksomheter har i dag en plikt til å redegjøre for den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling i virksomheten, jf. likestillingsloven § 24 første ledd a. Redegjørelsene skal tas inn i virksomhetens årsberetning eller årsbudsjett.

Redegjørelsen skal gi en systematisk beskrivelse av likestillingsstatusen mellom kvinner og menn for å kunne vurdere graden av likestilling i virksomheten. Lovens forarbeider presiserer at lønns- og andre personalpolitiske forhold er særlig aktuelle for redegjørelsen, blant annet kjønnsdelt statistikk for lønn, stillingskategorier, arbeidstid, pensjonsuttak og annet.

Regjeringen har i høringsnotat om forslag til felles likestillings- og diskrimineringslov foreslått å ikke videreføre redegjørelsesplikten i likestillingsloven.

I høringsnotatet foreslo departementet at positive tiltak som informasjon, spredning av gode erfaringer og kompetanseutviklingstiltak skal erstatte redegjørelsesplikten. Arbeidsgivers redegjørelsesplikt har blitt kritisert for å være byråkratisk, ressurskrevende og uten dokumenterbar effekt. Regjeringen ønsker å redusere tidkrevende og byråkratiserende pålegg som er rettet mot næringslivet.

Regjeringen ønsker isteden større kunnskapsspredning om aktivitetsplikten og bedre veiledning om hvordan aktivitetsplikten kan oppfylles. Det forutsettes at arbeidsgivere selv ønsker å drive likestillingsarbeid, uavhengig av tilsyn og sanksjoner. Regjeringen mener slike positive tiltak vil legge til rette for at arbeidsgivere kan ha en åpen dialog med myndighetene, uten frykt for at åpenheten vil brukes mot dem ved et senere tilsyn. Regjeringen mener det også kan være en fare for at byråkratiske redegjørelsesreg-

ler kan bidra til at arbeidsgivere får en negativ innstilling til likestillingsarbeid generelt og at dette kan påvirke motivasjonen til å oppfylle aktivitetsplikten i praksis.

På bakgrunn av ovennevnte vurderinger vil regjeringen heller ikke foreslå en mer konkret plikt til at bedrifter med mer enn 50 ansatte må offentliggjøre gjennomsnittlig lønnsinntekt for menn og kvinner i årsrapporten. I høringsnotatet om felles likestillings- og diskriminerings lov foreslo imidlertid departementet å videreføre bestemmelsen som sier at den som har mistanke om lønnsdiskriminering i et konkret tilfelle kan kreve lønnsopplysninger om den vedkommende sammenligner seg med.

For øvrig vises det til at A-ordningen i SSB gir økte muligheter for å framskaffe statistikk over lønn for utvalgte grupper.

Forslag 5: *Stortinget ber regjeringen utarbeide en handlingsplan for kvinnelige gründere med tiltak som gjør at man bedre kan legge til rette for at flere kvinner kan starte egen bedrift.*

Svar:

Fremtidens arbeidsplasser vil bli skapt av mennesker som tør å ta en sjanse, og som satser på egne evner, ideer og ressurser. Vi trenger flere gode gründere som etablerer og utvikler morgendagens arbeidsplasser.

De menneskelige ressursene utgjør hoveddelen av nasjonalformuen. Derfor bør vi bruke hele arbeidsstyrken godt i arbeidet for fremtidig verdiskaping og vekst. Et konkurransedyktig næringsliv må rekruttere gode kandidater fra hele befolkningen. Regjeringen ønsker derfor å legge til rette for flere kvinnelige gründere. Med et kjønnsdelt arbeidsmarked vil økt bruk av konkurranseutsetting i kvinnedomnerte sektorer kunne bidra positivt.

Denne regjeringen har sammen med samarbeidspartiene satset på gründere fra dag én. Vi har gjennomført skatteuttak som fremmer vekst, og vi har styrket ordninger som hjelper gründere i startfasen, som etablerertilskuddsordningen, pre-så Kornfond og så Kornfond.

I oktober 2015 la vi frem vår gründerplan: *Gode ideer – fremtidens arbeidsplasser*, med over 400 millioner ekstra til gründeriltak som nå gjennomføres. Vi fortsetter satsingen på gründerkap. I 2017 styrker vi blant annet innovasjonslånordningen slik at Innovasjon Norge kan låne ut 300 mill. kroner mer enn i fjor. Dette vil komme innovative bedrifter, inkludert gründerbedrifter, til gode.

Regjeringen fremhevet i Gründerplanen at vi vil videreføre satsingene på entreprenørskap blant kvinner og jenter og fortsette å fremheve positive rollemodeller. Vi vil i den videre oppfølgingen av Grün-

derplanen fortløpende vurdere ytterligere tiltak, herunder om det er aktuelt med en egen handlingsplan for kvinnelig entreprenørskap eller om dette fremmes best gjennom andre prosesser.

Regjeringen foreslår betydelige styrkinger av landsdekkende virkemidler for innovasjon og gründere. Dette vil også komme de beste prosjektene og de kvinnelige gründerne til gode.

Vi legger likevel særlig vekt på å få frem kvinner i næringslivet og som entreprenører. Det finnes suksessfulle kvinnelige gründere i alle sektorer. Det er imidlertid totalt sett få kvinner i Norge som velger å bli gründere. Det betyr blant annet at vi har verdifulle ressurser som ikke oppnår sitt fulle potensial. Det er for eksempel få gründere i enkelte kvinnedominerte sektorer. Å øke andelen gründere i kvinnedominerte sektorer kan føre til flere nye løsninger som samfunnet i økende grad vil ha behov for.

Tiltak i Gründerplanen:

- Videreføre satsingene på entreprenørskap blant kvinner og jenter og fortsette å fremheve positive rollemodeller.
- Bidra til opprettelse av møteplasser for kunnskaps- og erfaringsdeling for gründere innen helse, pleie- og omsorgssektoren.
- Gi flere unge kvinner erfaring med entreprenørskap og nettverksbygging gjennom øremerking av midlene til Ungt Entreprenørskap.

Vi må også skape en sterkere kultur for entreprenørskap i Norge. Dette innebærer blant annet å fremheve positive rollemodeller. Det å starte opp sitt eget foretak er et stort skritt å ta. For mange vil det innebære å gi avkall på trygghet og stabilitet. Da er det viktig å se at noen har gått foran deg og lyktes. Rollemodeller har betydelig smitteeffekt på entreprenørskap.

Gjennom kåringen av *Female Entrepreneur of the Year* (tidligere Årets gründerkvinne), som deles ut av Innovasjon Norge, rettes søkelyset mot kvinner som har lyktes som gründere. Mye tyder på at vi er på riktig vei i arbeidet med å få frem kvinnelige gründere i Norge. Nylig ble det inngått en samarbeidssavtale med FN-organisasjonen UN Women og Innovasjon Norge, hvor Innovasjon Norges arbeid rettet mot kvinner skal brukes som "best practice" for FNs UN Women innovasjonsarbeid. *Female Entrepreneur* skal brukes som plattform globalt for å fremme og synliggjøre kvinners rolle i utviklingen av nye teknologiske løsninger for å løse samfunnsutfordringer.

Forslag 6: *Stortinget ber regjeringen legge til rette for flere tjenesteytende næringer innenfor kvinnedominerte sektorer som helse- og omsorgssektoren.*

Svar:

Som tidligere nevnt, ønsker regjeringen å legge til rette for flere kvinnelige gründere. Mange kvinner arbeider innenfor helse- og omsorgstjenester, og har betydelig kompetanse på disse områdene. Denne kompetansen kan være et godt utgangspunkt for entreprenørskap og næringsutvikling. En styrking av gründerrettede tiltak som treffer sektoren kan dermed bidra både til nødvendig fornyelse og omstilling, og til flere kvinnelige gründere. Prosjekter i helse, pleie- og omsorgstjenesten er et av områdene hvor forsknings- og utviklingskontrakter i Innovasjon Norge har vært benyttet. Regjeringen har styrket bevilgninger til forsknings- og utviklingskontrakter til prosjekter innen helse-, pleie og omsorg med to millioner kroner.

Forslag 7: *Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak for å stimulere til mer gründerkap i offentlig sektor.*

Svar:

Regjeringens virkemidler for å fremme gründerkap er først og fremst rettet mot næringslivet. Regjeringen legger også stor vekt på fornyelse av offentlig sektor, og stimulerer blant annet til forsknings- og utviklingssamarbeid med private aktører gjennom innovasjonskontrakter. Regjeringen støtter også Nasjonalt program for leverandørutvikling som stimulerer til at offentlige virksomheter tar i bruk innovative anskaffelser.

For øvrig vil jeg vise til at NAV nå i større grad har tatt i bruk anbud ved anskaffelse av arbeidsmarkedstiltakene. Dette kan gi økte muligheter for kvinnelige tjenesteytere. Regjeringen har også utvidet muligheten for arbeidsledige dagpengemottakere til å beholde dagpenger i inntil ett år under etablering av egen virksomhet.

Forslag 8: *Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre en kompetansepott for høyt utdannede arbeidstakere i lavstatusyrker i offentlig sektor.*

Svar:

Offentlig sektor eller nærmere bestemt offentlig forvaltning er i dag delt opp i tre ulike tariffområder; det statlige tariffområdet, det kommunale/fylkeskommunale tariffområde og helseforetakene. Arbeidsgiveransvar for disse områdene har henholdsvis Kommunal og moderniseringsdepartementet (statlig tariffområde), KS og Oslo kommune (kommunale/fylkeskommunalt område) og Spekter (helseforetakene).

Det framgår ikke av forslaget hvilke yrker man mener er lavstatusyrker. "Status" er ingen inndeling som brukes i offentlig statistikk. Fra 2015 til 2016 var det samlet sett for alle ansatte en reduksjon i

lønnsforskjellene mellom kvinner og menn. Det var reduksjon i forskjellen innenfor både de med videregående skole som høyeste utdanning, de med høyere utdanning til og med fire år og for de med høyere utdanning utover 4 år. Ved ansettelser skal den som er mest kompetent i henhold til stillingsutlysningen ansettes. Med høyere andel kvinner enn menn med høyere utdanning vil det over tid kunne bidra til reduserte kjønnsforskjeller. Hvordan lønnsfastsettelsen skjer for ulike kompetansegrupper følger av lønnsoppgjørene i de ulike områdene. Det er partene i arbeidslivet som har ansvaret for lønnsfastsettelsen, og det er partene som forhandler om hvilke grupper innenfor sitt område som de ønsker å prioritere. Det er også partene som eventuelt avtaler å sette av pottter eller avtale ulike satsinger. Regjeringen har ingen planer om å gripe inn i lønnsoppgjørene.

Forslag 9: *Stortinget ber regjeringen etablere et kontaktforum/kompetanseorgan for minoritetskvinner og æreskultur.*

Svar:

Jeg viser til at regjeringen 8. mars 2017 la frem en ny handlingsplan, *Retten til å bestemme over eget liv. Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2017–2020)*. Denne handlingsplanen har 28 tiltak. Det skal både satses på mer kunnskapsinnhenting gjennom ny forskning, og skoloring av førstelinjepersonell. Det å styrke hjelpen til personer som bryter med familie og nettverk er et eget innsatsområde i planen. Blant annet skal det innføres en mentorordning for unge som er utsatt for negativ sosial kontroll, æresrelatert vold og tvangsekteskap. Ordningen skal bidra til at utsatte får hjelp og støtte til en selvstendig tilværelse. Bo- og støttetilbudet for unge over 18 år som er utsatt for æresrelatert vold og/eller tvangsekteskap er et tilbud for de som har behov for å komme vekk fra familien for å unngå overgrep.

Tiltakene i den nye handlingsplanen legger til rette for at de kvinnene det gjelder vil få bedre støtte fra hjelpeapparatet enn tidligere. Kunnskapsgrunnlaget vil også øke. Bo- og støttetilbudet for unge over 18 år som er utsatt for æresrelatert vold og/eller tvangsekteskap vil fortsatt ta imot de utsatte og gi hjelp. Tilsvarende vil Krisesentrene hjelpe voksne som trenger et sted å søke tilflukt.

I tillegg til de tiltakene jeg har nevnt ovenfor, vil jeg gjerne trekke frem Kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Kompetanseteamet er et nasjonalt tverretatlig fagteam som bistår hjelpeapparatet i konkrete saker. De veileder både første- og andrelinjetjenesten. Utsatte over 18 år kan også ta kontakt for å få hjelp.

Regjeringen viderefører også tilskuddsordningen til frivillige organisasjoner som er viktige kontaktpunkter og hjelpetiltak for kvinner med minoritetsbakgrunn.

Forslag 10: *Stortinget ber regjeringen sikre at kvinners rettigheter og representasjon blir en prioritert del av norsk utenrikspolitikk*

Svar:

Kvinnens rettigheter og deltakelse er en prioritet for Norge. Handlingsplanen *Frihet, makt og muligheter om kvinners rettigheter og likestilling i utenriks- og utviklingspolitikken (2016–2020)* legger rammen for utenrikstjenestens arbeid. De tematiske satsingene er jenters utdanning, kvinners politiske og økonomiske rettigheter og deltakelse, bekjempelse av vold og skadelige skikker mot jenter og kvinner, og seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Det påhviler lederansvar for å oppnå resultater i tråd med målene i handlingsplanen.

Handlingsplanen for kvinner fred og sikkerhet (2015–2018) legger rammene for Norges arbeid for å fremme kvinners deltakelse i fredsprosesser og fredsbygging, internasjonale operasjoner og beskyttelse og involvering av kvinner i konflikt og humanitære situasjoner.

Handlingsplanen slår fast at kvinners så vel som menns behov, rettigheter og prioriteringer skal tas på alvor i alt vårt arbeid for fred og sikkerhet. Regjeringen har valgt ut seks satsningsland, Afghanistan, Colombia, Myanmar, Nigeria, Palestina, Sør-Sudan, for å styrke resultatoppnåelse på landnivå.

For å forsterke innsatsen for kvinners rettigheter etableres programmet LIKE - likestilling for utvikling. Det skal bidra med norske erfaringer og kompetanse for å støtte gjennomføring av likestillingsforpliktelse i partnerland i Sør. Arbeidet med å utvikle programmet pågår, og sekretariatet for initiativet er lagt til Norad.

I tilskuddsforvaltningen skal alle tiltak identifisere vesentlige risikofaktorer som kan virke negativt på likestilling og håndtere disse gjennom hele tiltaksyklusen. I relevante tiltak skal likestillingsdimensjonen inngå som en aktiv komponent som skal intergreres.

Forslag 11: *Stortinget ber regjeringen sørge for at kvinners reproduktive helse og rettigheter skal være en prioritert oppgave for Norge i internasjonale fora og i dialog og samarbeid med andre land.*

Svar:

Regjeringen fremmer reproduktiv helse og rettigheter, spesielt gjennom deltakelse i FNs Kvinnekommisjon og Befolkningskommisjonen.

Regjeringen har som mål å ikke bare forsvare, men også videreutvikle det normative rammeverket. Prioritert er arbeidet med rett til abort og at seksuelle rettigheter skal få samme internasjonale status som reproduktive rettigheter.

Regjeringen støtter Hun bestemmer-initiativet fra Nederland, og har økt den internasjonale støtten til prevensjon, familieplanlegging og trygge aborter med 85 millioner kroner i år.

Regjeringen arbeider også for normativ fremgang på de andre prioriterte likestillingsområdene, bla å få til internasjonal enighet om like økonomiske rettigheter.

Likestillingsspørsmål, samt reproduktiv helse og rettigheter tas opp i relevante bilaterale møter og fora.

Forslag 12: *Stortinget ber regjeringen prioritere kvinnehelse og seksuelle og reproduktive rettigheter i bistandsarbeidet og styrke kvinneorganisasjoner i land hvor kvinners rettigheter står svakt.*

Svar:

Handlingsplan for kvinners rettigheter og likestilling i utviklings- og utenrikspolitikken krever at

alle budsjettlinjer reflekterer likestillingsambisjonene.

Prioritering av kvinnehelse i bistandsarbeidet er bla reflektert i det globale initiativet «Hver Kvinne, Hvert barn». Norge er den største bidragsyteren med 600 mill. kroner per år i perioden 2015–2020.

Norge har også bidratt til å styrke helsetilbud til kvinner og barn gjennom Kommisjonen for livreddende medisiner. Totalt har Norge bidratt med 445 mill. mellom 2013 og 2015, med tiltak i 19 land for å øke tilgangen til 13 utvalgte livreddende medisiner og produkter (deriblant prevensjonsmidler).

Kampen mot kjønnslemlestelse er en viktig del av Norges innsats for jenters og kvinners rettigheter. Norge er i dag en av de største bidragsyterne globalt. Den øremerkede innsatsen økte fra 45,5 millioner kroner i 2014 til 75,8 millioner i 2015. Norge har vært den viktigste støttespilleren for UNFPAs og Unicefs program mot kjønnslemlestelse av jenter siden programmet ble opprettet i 2008.

Regjeringen er en betydelig politisk og finansiell støttespiller for organisasjoner som kjemper for kvinners rettigheter i sine land.

